

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ПІВДЕННО-ЗАХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

ВИТЯГ З РЕКОМЕНДАЦІЙ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

31 січня 2025 року

Хмельницький

№ 72/07 – рк/к

КП «Тернопільтеплокомуненерго»

Про припинення дій, які містять
ознаки порушення законодавства
про захист економічної конкуренції

1. ПРЕДМЕТ РЕКОМЕНДАЦІЙ

- (1) Дії комунального підприємства теплових мереж Тернопільської обласної ради «Тернопільтеплокомуненерго» (далі – КП «Тернопільтеплокомуненерго», Підприємство), які полягають в укладенні у період з 1 лютого 2021 року по 31 січня 2025 року договорів про надання послуги з постачання теплової енергії із споживачами в редакції, яка не відповідає положенням типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 830 «Про затвердження Правил надання послуги з постачання теплової енергії і типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії» (зі змінами), тим самим зменшивши обсяги прав споживачів та власної відповідальності за порушення умов цих договорів, що містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку надання послуги з постачання теплової енергії.

2. СУБ'ЄКТ ГОСПОДАРЮВАННЯ, ЯКОМУ НАДАЮТЬСЯ РЕКОМЕНДАЦІЇ

- (2) КП «Тернопільтеплокомуненерго», [інформація, доступ до якої обмежено].
- (3) Підприємство є юридичною особою, набуло майнових та особистих немайнових прав, несе відповідні обов'язки, укладає договори, виступає в суді від свого імені, має відокремлене майно, поточні та інші рахунки в банківських установах, печатки з власним найменуванням.
- (4) Організаційно-правова форма юридичної особи – комунальне підприємство.
- (5) Відповідно до відомостей, які містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, основним видом діяльності КП «Тернопільтеплокомуненерго» є [інформація, доступ до якої обмежено].
- (6) КП «Тернопільтеплокомуненерго» отримало ліцензії Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг на виробництво теплової енергії (№ 1131 від 19.08.2010, переоформлено рішенням від 11.11.2016 № 1986), на постачання теплової енергії (№ 8 від 25.01.2013, переоформлено рішенням від 11.11.2016 № 1985) та на транспортування теплової енергії (№ 8 від 25.01.2013, переоформлено рішенням від 11.11.2016 № 1985).

- (7) Підприємство в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є суб'єктом господарювання.

3. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (8) На виконання доручення Голови Південно-західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) від 09.04.2024 №72-03/14-вд здійснено контроль за дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції суб'єктами господарювання, що діють на ринках виробництва, транспортування та постачання теплової енергії на території Тернопільської області, зокрема КП «Тернопільтеплокомуненерго».
- (9) Відділенням надіслано КП «Тернопільтеплокомуненерго» вимоги про надання інформації від 17.04.2024 №72-02/583е та від 08.08.2024 № 72-02/1942е, на які отримано відповіді листами від 11.06.2024 № 361/09 (вх. №72-01/1433 від 12.06.2024) та від 21.08.2024 № 457/09 (вх. № 72-01/2140 від 21.08.2024).

4. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНУЮЧОГО) СТАНОВИЩА НА РИНКУ

- (10) У відповідності до вимог Закону України «Про захист економічної конкуренції», Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року №49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за №317/6605 (далі - Методика), Відділенням проведено аналіз ринку послуги з постачання теплової енергії.
- (11) Згідно з пунктом 2.2 Методики, етапи визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання, їх кількість та послідовність проведення можуть змінюватись залежно від фактичних обставин, зокрема особливостей товару, структури ринку, обсягів наявної інформації щодо ринку тощо.

4.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (12) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

4.1.1. Суб'єкт господарювання

- (13) Суб'єктом господарювання, який є об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища, є КП «Тернопільтеплокомуненерго».
- (14) Відповідно до положень статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).
- (15) Згідно із частиною першою статті 5 Закону України «Про природні монополії» до сфери діяльності суб'єктів природних монополій відноситься діяльність у сфері транспортування теплової енергії.
- (16) Відповідно до частини другої статті 5 Закону України «Про природні монополії», зведений перелік суб'єктів природних монополій ведеться Антимонопольним комітетом України на підставі реєстрів суб'єктів природних монополій у сфері житлово-комунального господарства, що формуються національною комісією, що

здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг, а в інших сферах, в яких діють суб'єкти природних монополій, національними комісіями регулювання природних монополій у відповідній сфері або органами виконавчої влади, що здійснюють функції такого регулювання до створення зазначених комісій.

- (17) Підприємство є суб'єктом господарювання природної монополії та включене до зведеного переліку суб'єктів природних монополій з транспортування теплової енергії, зокрема, магістральними і місцевими (розподільчими) тепловими мережами.
- (18) Крім цього, КП «Тернопільтеплокомуненерго» здійснює свою діяльність на суміжних ринках, відповідно до статті 6 Закону України «Про природні монополії», зокрема, здійснює господарську діяльність з виробництва теплової енергії (крім випадків, коли вона використовується виключно для внутрішньовиробничих потреб) в обсягах, що перевищують рівень, який встановлюється умовами та правилами здійснення підприємницької діяльності з виробництва теплової енергії (ліцензійними умовами).
- 4.1.2. Конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання**

- (19) Відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» товар – будь-який предмет господарського обороту, в т. ч. продукція, роботи, послуги, документи, що підтверджують зобов'язання та права.
- (20) Відповідно до статті 1 Закону України «Про тепlopостачання»:
- ринок теплової енергії - сфера обороту теплової енергії як товару, на який є попит і пропозиція;
 - виробництво теплової енергії - господарська діяльність, пов'язана з перетворенням енергетичних ресурсів будь-якого походження, у тому числі альтернативних джерел енергії, на теплову енергію за допомогою технічних засобів з метою її продажу на підставі договору;
 - постачання теплової енергії (тепlopостачання) - господарська діяльність, пов'язана з наданням теплової енергії (теплоносія) споживачам за допомогою технічних засобів транспортування та розподілом теплової енергії на підставі договору
 - тепла енергія - товарна продукція, що виробляється на об'єктах сфери тепlopостачання для опалення, підігріву питної води, інших господарських і технологічних потреб споживачів, призначена для купівлі-продажу.
- (21) Послуга з постачання теплової енергії є товаром, оскільки є предметом господарського обороту з 1 лютого 2021 року по 31 січня 2025 року.
- (22) Отже, конкретним товаром, який випускається, постачається, продається Підприємством, є послуга з постачання теплової енергії.

4.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище

4.2.1 Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання

- (23) У відповідності до пункту 4.1. Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (24) У відповідності до пункту 4.2. Методики визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.
- (25) У відповідності до пункту 4.3 Методики не розглядаються як товар проміжні результати діяльності суб'єктів господарювання, що не реалізуються на ринку, а споживаються у технологічному процесі їх власного виробництва.

- (26) Відповідно до пункту 4 Правил користування тепловою енергією, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2007 року № 1198, користування тепловою енергією допускається лише на підставі договору купівлі - продажу теплової енергії між споживачем і теплопостачальною організацією (далі - договір), крім підприємств, що виробляють та використовують теплову енергію для цілей власного виробництва. Договори укладаються відповідно до типових договорів. Форми типових договорів затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері теплопостачання.
- (27) Відносини між суб'єктом господарювання, що провадить господарську діяльність з постачання теплової енергії, та індивідуальним і колективним споживачем, який отримує або має намір отримати послугу з постачання теплової енергії, регулюють Правила надання послуги з постачання теплової енергії, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 830 «Про затвердження Правил надання послуги з постачання теплової енергії і типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії» (зі змінами). Окрім того, ці Правила визначають вимоги до якості послуги, одиниці виміру обсягу спожитої споживачем теплової енергії, порядок оплати.
- (28) Послугу з постачання теплової енергії споживачам Підприємство здійснює на підставі укладених договорів.
- (29) Споживчі характеристики, умови споживання, умови реалізації (постачання) послуги з теплової енергії та ціна з 1 лютого 2021 року по 31 січня 2025 року визначені у договорах, укладених Підприємством зі споживачами.
- (30) Нарахування за надану послугу здійснюється за встановленими рішенням Тернопільської обласної ради тарифами на теплову енергію, у тому числі на її виробництво, транспортування та постачання.
- (31) З огляду на наведені у договорах умови реалізації та ціни, умови споживання (специфічність розміщення, монтажу, технічного обслуговування), необхідною умовою отримання послуги з постачання теплової енергії є приєднання внутрішньобудинкових систем опалення об'єктів споживачів до теплових мереж ліцензіата, тому послуга з постачання теплової енергії за споживчими характеристиками (функціональне призначення, фізичні характеристики, технічні та експлуатаційні характеристики) є товаром і не є подібним з іншим товаром.
- (32) Товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище КП «Тернопільтеплокомуненерго», є послуга з постачання теплової енергії.
- 4.2.2. Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)**
- (33) Пункт 4.4 Методики визначає, що перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) може складатися шляхом визначення суб'єктів господарювання, які мають значущі обсяги продажу (постачання, виробництва), придбання (споживання, використання) товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території.
- (34) Значущими обсягами продажу (постачання, виробництва), придбання (споживання, використання) товарів (товарних груп) визначаються обсяги, які, як правило, перевищують 5 відсотків відомих обсягів товарів (товарних груп), що мають ознаки однакових (подібних, аналогічних), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території.
- (35) Статтею 1 Закону України «Про теплопостачання», зокрема визначено:
- об'єкти у сфері теплопостачання - теплогенеруючі станції чи установки, теплові електростанції, теплоелектроцентралі, котельні, когенераційні установки, теплові мережі, які призначені для виробництва і транспортування теплової енергії, а також об'єкти та споруди, основне і допоміжне обладнання, що використовуються для забезпечення безпечної та надійної експлуатації теплових мереж;

- система централізованого теплопостачання - сукупність джерел теплової енергії, магістральних та місцевих (розподільчих) теплових мереж, що об'єднані між собою та використовуються для теплозабезпечення споживача, населеного пункту, яка включає системи децентралізованого та помірно-централізованого теплопостачання;
 - споживач теплової енергії - фізична або юридична особа, яка використовує теплову енергію на підставі договору;
 - суб'єкти відносин у сфері теплопостачання - фізичні та юридичні особи незалежно від організаційно-правових форм та форми власності, які здійснюють виробництво, транспортування, постачання теплової енергії, теплосервісні організації, споживачі, органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування;
 - теплогенеруюча організація - суб'єкт господарської діяльності, який має у своїй власності або користуванні теплогенеруюче обладнання та виробляє теплову енергію;
 - теплотранспортуюча організація - суб'єкт господарської діяльності, який здійснює транспортування теплової енергії;
 - теплопостачальна організація - суб'єкт господарської діяльності з постачання споживачам теплової енергії.
- (36) Правила користування тепловою енергією, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2007 року № 1198 (далі - Правила 1198), визначають взаємовідносини між теплопостачальними організаціями та споживачами теплової енергії та є обов'язковими для виконання усіма теплопостачальними організаціями незалежно від форми власності, споживачами, організаціями, що виконують пуск, налагодження та експлуатацію обладнання для виробництва, транспортування, постачання та використання теплової енергії.
- (37) Відповідно до Правил 1198:
- система теплопостачання - сукупність джерел теплової енергії, магістральних та/або місцевих (розподільних) теплових мереж, засобів розподілення теплової енергії, які об'єднані спільним режимом виробництва, транспортування та постачання теплової енергії;
 - система теплоспоживання - комплекс теплоспоживчих установок, з'єднаний із системою теплопостачання, призначений для задоволення потреб споживача відповідно до договору;
 - споживач теплової енергії - фізична особа, яка є власником будівлі або суб'єктом підприємницької діяльності, чи юридична особа, яка використовує теплову енергію відповідно до договору.
- (38) Таким чином, постачальниками (продавцями) послуги з постачання теплової енергії є суб'єкти господарювання, господарська діяльність яких спрямована на задоволення потреб споживача у забезпеченні тепловою енергією за допомогою сукупності джерел теплової енергії, магістральних та/або місцевих (розподільних) теплових мереж, засобів розподілення теплової енергії, які об'єднані спільним режимом виробництва, транспортування та постачання теплової енергії.
- (39) Підприємство є надавачем послуги з постачання теплової енергії, оскільки здійснює зазначену господарську діяльність за допомогою системи централізованого теплопостачання – сукупності джерел теплової енергії, магістральних та місцевих (розподільчих) теплових мереж, що об'єднані між собою та використовуються для теплозабезпечення споживачів.
- (40) Основними споживачами послуги з постачання теплової енергії виступають фізичні та юридичні особи, системи теплоспоживання яких з'єднані з системою теплопостачання Підприємства, та які використовують теплову енергію відповідно до укладених з ним договорів.
- 4.3. Визначення товарних меж ринку**
- (41) У відповідності до пунктів 5.1 - 5.3 Методики, товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої

споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

- (42) Послуга з постачання теплової енергії за показниками подібності призначення, споживчих властивостей, умов використання товару не має товарів-замінників, тому, послуга з постачання теплової енергії не є взаємозамінним товаром з будь-яким іншим товаром.
- (43) Враховуючи, що послуга з постачання теплової енергії не є взаємозамінним з будь-яким іншим товаром, а необхідною умовою отримання цієї послуги є приєднання систем теплоспоживання споживачів з системою теплопостачання ліцензіата, споживачі послуги з постачання теплової енергії за звичайних умов не можуть легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (44) Таким чином, товарними межами ринку визначена товарна група – послуга з постачання теплової енергії.

4.4. Визначення територіальних (географічних) меж ринку

- (45) Відповідно до пункту 6.1. Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом встановлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належить до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним. При цьому слід звернути увагу на те, що при остаточному визначенні територіальних (географічних) меж ринку визначальною є менша здатність до переміщення або попиту, або пропозиції.
- (46) Отримання послуги з постачання теплової енергії на певній території можливе лише у суб'єкта господарювання, який відповідно до отриманої ліцензії провадить господарську діяльність з постачання теплової енергії на цій території.
- (47) Характерною особливістю взаємодії попиту і пропозиції послуги з постачання теплової енергії є неможливість переміщення попиту географічно, оскільки необхідною умовою отримання зазначеного товару є з'єднання систем теплоспоживання споживачів з системою теплопостачання КП «Тернопільтеплокомуненерго», зокрема приєднання внутрішньобудинкових мереж опалення об'єктів споживачів до місцевих (розподільчих) мереж централізованого опалення. За межами цих мереж користування послугою з постачання теплової енергії є неможливим.
- (48) Відповідно до листа Підприємства від 21.08.2024 № 457/09 КП «Тернопільтеплокомуненерго» надає послугу з постачання теплової енергії у наступних населених пунктах: м. Бережани, смт Гусятин, м. Заліщики, м. Збараж, м. Зборів, смт Підволочиськ, м. Кременець, м. Почаїв, м. Монастирська, м. Чортків, м. Шумськ, м. Терехівля, смт Микулинці.
- (49) Разом з тим, територіальні межі ринку послуги з постачання теплової енергії є чітко визначеними договорами, укладеними зі споживачами та фактично обмежуються і співпадають з межами розташування точки розподілу (розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін), в яких здійснюється передача теплової енергії від постачальника до споживача.
- (50) Отже, територіальними (географічними) межами ринку послуги з постачання теплової енергії, є територія м. Бережани, смт Гусятин, м. Заліщики, м. Збараж, м. Зборів, смт Підволочиськ, м. Кременець, м. Почаїв, м. Монастирська, м. Чортків, м. Шумськ, м. Терехівля, смт Микулинці, де розташовані теплові мережі, що перебувають у господарському віданні КП «Тернопільтеплокомуненерго».

4.5. Проміжок часу стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку - часові межі ринку

- (51) Пунктом 1.3 Методики передбачено, що часові межі ринку – час стабільності ринку, тобто період, протягом якого структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому істотно не змінюються.

- (52) У відповідності до пункту 7.1. Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно - грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.
- (53) Згідно з частиною п'ятою статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» у разі якщо співвласники багатоквартирного будинку не прийняли рішення про вибір моделі договірних відносин та не уклали з виконавцем комунальної послуги відповідний договір (крім послуг з постачання та розподілу природного газу і послуг з постачання та розподілу електричної енергії), з ними укладається індивідуальний договір про надання комунальної послуги, що є публічним договором приєднання. Такі договори вважаються укладеними, якщо протягом 30 днів з дня опублікування тексту договору на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування та/або на веб-сайті виконавця послуги співвласники багатоквартирного будинку не прийняли рішення про вибір моделі договірних відносин та не уклали відповідний договір з виконавцем комунальної послуги.
- (54) Підприємство у листі від 11.06.2024 № 361/09 надало інформацію, що у 2021 році договори про надання послуги з постачання теплової енергії уклалися 01.02.2021; 15.02.2021; 02.08.2021 з строком дії до 31.12.2021 та пролонгувалися щорічно.
- (55) Крім того, згідно з положеннями Типового індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії, затвердженого Постановою № 830, фактом приєднання споживача до умов договору (акцептування договору) є вчинення споживачем будь-яких дій, які свідчать про його бажання укласти договір, зокрема надання виконавцю підписаної заяви-приєднання (додаток), сплата рахунка за надану послугу, факт отримання послуги.
- (56) У зв'язку з викладеним, часовими межами ринку надання послуги з постачання теплової енергії в територіальних (географічних) межах м. Бережани, смт Гусятин, м. Заліщики, м. Збараж, м. Зборів, смт Підволочиськ, м. Кременець, м. Почаїв, м. Монастириська, м. Чортків, м. Шумськ, м. Терехів, смт Микулинці, де розташовані діючі теплові мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Тернопільтеплокомуненерго» визначено період з 1 лютого 2021 року по 31 січня 2025 року.
- 4.6. Визначення бар'єрів для вступу на ринок**
- (57) Згідно до Методики бар'єри вступу на ринок – це обставини, що перешкоджають новим суб'єктам господарювання почати конкурувати на рівних із суб'єктами господарювання, що вже діють на певному товарному ринку.
- (58) Відповідно до пункту 9.2 Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (59) Ринок послуги з постачання теплової енергії характеризується наявністю організаційних та адміністративних бар'єрів, як то отримання ліцензій на здійснення господарської діяльності з виробництва теплової енергії, транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами, постачання теплової енергії, а також, наявність у суб'єкта господарювання в оперативному управлінні (власності, оренді) інфраструктури у вигляді цілісного майнового комплексу.
- (60) Окрім того, відповідно до статті 1 Закону України «Про тепlopостачання», охоронна зона теплових мереж – землі вздовж теплових мереж для забезпечення нормальних

- умов їх експлуатації, запобігання ушкодженню, а також для зменшення їх негативного впливу на людей, суміжні землі, природні об'єкти та довкілля.
- (61) Для забезпечення безпеки населення, що мешкає в районі розташування об'єктів теплопостачання, встановлюються охоронні зони, розміри та порядок використання яких визначаються нормативно-правовими актами і проектами цих об'єктів, затвердженими у встановленому законодавством порядку (частина третя статті 27 Закону України «Про теплопостачання»).
- (62) Усі види господарської діяльності в охоронних зонах можуть провадитися тільки за погодженням з власником об'єкта теплопостачання або уповноваженим ним органом (частина четверта статті 27 Закону України «Про теплопостачання»).
- (63) Відповідно до вимог Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» створення та розвиток інженерно-транспортної інфраструктури, в тому числі нове будівництво або реконструкція існуючих інженерних, транспортних споруд і комунікацій може здійснюватися лише у відповідності до вимог містобудівної документації, в тому числі генеральних планів населених пунктів, планів зонування території і детальних планів території, затверджених відповідними сільськими, селищними, міськими радами чи районними державними адміністраціями, якими на стадії планування (проектування) населених пунктів розрахунковим способом, залежно від кількості населення, інтенсивності руху транспорту і пішоходів, складу елементів, які розміщуються в межах поперечного профілю (проїзні частини, технічні смуги для прокладання підземних комунікацій, тротуари, зелені насадження, охоронні зони тощо), з урахуванням санітарно-гігієнічних вимог та інших нормативних документів, визначається ширина вулиць і доріг, що ускладнює будівництво додаткових нових (паралельних) магістральних та місцевих (розподільчих) теплових мереж до вже існуючих.
- (64) Отже, для вступу нових суб'єктів господарювання на ринок послуги з постачання теплової енергії в зазначених територіальних (географічних) межах також існують фактори організаційного характеру, пов'язані з технологічними особливостями постачання теплової енергії, а саме необхідність придбання у власність або у користування теплогенеруючого обладнання, необхідність будівництва нових магістральних та місцевих (розподільчих) теплових мереж та з'єднання новозбудованої системи теплопостачання з системами теплоспоживання споживачів, в той час, як у межах території, де розташовані діючі мережі КП «Тернопільтеплокомуненерго», зазначене будівництво є неможливим, зокрема, оскільки існують й адміністративні обмеження щодо користування земельними ділянками.

4.7. Визначення потенційних конкурентів

- (65) Відповідно до пункту 9.1 Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання:
- які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості;
 - які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку;
 - нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (66) Згідно із статтею 5 Закону України «Про природні монополії» транспортування теплової енергії віднесене до сфери діяльності суб'єктів природних монополій.
- (67) Відповідно до частин третьої та четвертої статті 19 Закону України «Про теплопостачання» споживач або суб'єкт теплоспоживання має право вибрати (змінювати) теплопостачальну організацію, якщо це технічно можливо. Теплогенеруюча організація має право постачати вироблену теплову енергію безпосередньо споживачу згідно з договором купівлі-продажу. У разі якщо така

- організація не є теплотранспортуючою, то теплотранспортуюча організація не має права відмовити теплогенеруючій організації у транспортуванні теплової енергії, якщо це дозволяють технічні можливості системи.
- (68) Згідно із статтею 6 Закону України «Про природні монополії» до суміжних ринків, що регулюються відповідно до цього закону, належить, зокрема, постачання теплової енергії.
- (69) З огляду на обмеження, що пов'язані з територією розміщення (розташування) теплових мереж та внаслідок технологічних особливостей, Підприємство самостійно здійснює виробництво, транспортування та постачання теплової енергії, де розташовані діючі теплові мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Тернопільтеплокомуненерго».
- (70) Враховуючи вищезазначені обставини, конкуренція на ринку послуги з постачання теплової енергії на території м. Бережани, смт Гусятин, м. Заліщики, м. Збараж, м. Зборів, смт Підволочиськ, м. Кременець, м. Почаїв, м. Монастириська, м. Чортків, м. Шумськ, м. Теребовля, смт Микулинці відсутня та потенційних конкурентів Підприємство немає.
- (71) Отже, з 1 лютого 2021 року по 31 січня 2025 року КП «Тернопільтеплокомуненерго» було єдиним виконавцем послуги з постачання теплової енергії у м. Бережани, смт Гусятин, м. Заліщики, м. Збараж, м. Зборів, смт Підволочиськ, м. Кременець, м. Почаїв, м. Монастириська, м. Чортків, м. Шумськ, м. Теребовля, смт Микулинці, де розташовані діючі теплові мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) Підприємством.

4.8. Розрахунок частки суб'єктів господарювання на ринку

- (72) В ході дослідження, окрім КП «Тернопільтеплокомуненерго», не встановлено інших суб'єктів господарювання, що надають послугу з постачання теплової енергії юридичним та фізичним особам з 01.02.2021 по 31 січня 2025 року у межах території м. Бережани, смт Гусятин, м. Заліщики, м. Збараж, м. Зборів, смт Підволочиськ, м. Кременець, м. Почаїв, м. Монастириська, м. Чортків, м. Шумськ, м. Теребовля, смт Микулинці, де розташовані діючі теплові мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) Підприємства.
- (73) Таким чином, оскільки КП «Тернопільтеплокомуненерго» є єдиним надавачем послуги з постачання теплової енергії в досліджуваних територіальних межах, його частка на ринку послуги з постачання теплової енергії юридичним та фізичним особам у зазначених часових та територіальних межах становить 100%.

4.9. Установлення монопольного (домінуючого) становища

- (74) В межах досліджуваного ринку не встановлено конкурентів КП «Тернопільтеплокомуненерго», оскільки не встановлено інших суб'єктів господарювання, що у досліджуваних часових та територіальних межах здійснювали діяльність з постачання теплової енергії та мали технічну можливість надавати послугу з постачання теплової енергії юридичним та фізичним особам.
- (75) Водночас, забезпечення споживачами своїх будівель власним обладнанням для автономного опалення не є діяльністю з постачання теплової енергії та відповідно такі споживачі не можуть вважатися конкурентами Підприємству на ринку послуги з постачання теплової енергії.
- (76) В ході проведення дослідження Підприємством не надано доказів про фактичну діяльність конкурентів на досліджуваній території з 01.02.2021 по 31 січня 2025 року.
- (77) Відтак, КП «Тернопільтеплокомуненерго» у межах території м. Бережани, смт Гусятин, м. Заліщики, м. Збараж, м. Зборів, смт Підволочиськ, м. Кременець, м. Почаїв, м. Монастириська, м. Чортків, м. Шумськ, м. Теребовля, смт Микулинці, де розташовані діючі теплові мережі, які належать або використовуються

- (експлуатуються) Підприємством, є єдиним суб'єктом господарювання, який надає послугу з постачання теплової енергії.
- (78) Частиною першою статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
- на цьому ринку у нього не має жодного конкурента;
 - не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (79) Суб'єкти господарювання не зазнають значної конкуренції, якщо завдяки своїй ринковій владі мають здатність не допускати, усувати чи обмежувати конкуренцію, зокрема обмежувати конкурентоспроможність інших суб'єктів господарювання, чи ущемлювати інтереси інших суб'єктів господарювання чи споживачів (пункт 10.3 Методики).
- (80) З урахуванням пункту 10.3 Методики, здатність КП «Тернопільтеплокомуненерго», яке є на досліджуваному ринку єдиним надавачем (виконавцем) послуги з постачання теплової енергії, може диктувати свої умови при продажу товару (надання послуги), що є ознакою ринкової влади.
- (81) Враховуючи викладене, становище КП «Тернопільтеплокомуненерго» з 1 лютого 2021 року по 31 січня 2025 року на ринку послуги з постачання теплової енергії в межах території м. Бережани, смт Гусятин, м. Заліщики, м. Збараж, м. Зборів, смт Підволочиськ, м. Кременець, м. Почаїв, м. Монастириська, м. Чортків, м. Шумськ, м. Терехів, смт Микулинці, де розташовані діючі теплові мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) Підприємством, має ознаки монопольного (домінуючого).

5. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (82) Відповідно до статті 6 Закону України «Про теплопостачання» державна політика у сфері теплопостачання базується на принципах забезпечення захисту прав та інтересів споживачів, взаємної відповідальності суб'єктів відносин у сфері теплопостачання за якісне постачання теплової енергії та своєчасну її оплату, сприяння розвитку конкурентних відносин на ринку теплової енергії, встановлення відповідальності суб'єктів теплопостачання за порушення законодавства у сфері теплопостачання.
- (83) Відповідно до пунктів 2, 5, 6, 13 частини першої статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:
- виконавець комунальної послуги – суб'єкт господарювання, що надає комунальну послугу споживачу відповідно до умов договору;
 - житлово-комунальні послуги – результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та/або перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що здійснюється на підставі відповідних договорів про надання житлово-комунальних послуг;
 - індивідуальний споживач – фізична або юридична особа, яка є власником (співвласником) нерухомого майна, або за згодою власника інша особа, яка користується об'єктом нерухомого майна і отримує житлово-комунальну послугу для власних потреб та з якою або від імені якої укладено відповідний договір про надання житлово-комунальної послуги;
 - споживач житлово-комунальних послуг – індивідуальний або колективний споживач.

- (84) Згідно з частинами першою та третьою статті 2 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» предметом регулювання цього Закону є відносини, що виникають у процесі надання споживачам послуг, зокрема з постачання теплової енергії. Норми цього Закону застосовуються з урахуванням особливостей, встановлених законами, що регулюють відносини у сферах, зокрема постачання теплової енергії.
- (85) У відповідності до частини першої статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» надання житлово-комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах.
- (86) Частиною другою статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначено, що договори про надання житлово-комунальних послуг укладаються відповідно до типових або примірних договорів, затверджених Кабінетом Міністрів України або іншими уповноваженими законом державними органами відповідно до закону. Договори про надання комунальних послуг можуть затверджуватися окремо для різних моделей організації договірних відносин (індивідуальний договір, індивідуальний договір з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем, колективний договір) та для різних категорій споживачів (індивідуальний споживач (співвласник багатоквартирного будинку, власник будівлі, у тому числі власник індивідуального садибного житлового будинку), колективний споживач).
- (87) Відповідно до пунктів 1-8 частини третьої статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» істотними умовами договору про надання житлово-комунальної послуги є:
- перелік послуг;
 - вимоги до якості послуг;
 - права і обов'язки сторін;
 - відповідальність сторін за порушення договору;
 - ціна послуги;
 - порядок оплати послуги;
 - порядок і умови внесення змін до договору, в тому числі щодо ціни послуги;
 - строк дії договору, порядок і умови продовження його дії та розірвання.
- (88) Крім того, відповідно до частини другої статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавець комунальної послуги, який займає монопольне становище на ринку, за наявності у нього технічних можливостей надання комунальної послуги не вправі відмовити в укладенні відповідного договору споживачеві чи іншій особі, яка відповідно до договору або закону укладає такий договір в інтересах споживача, якщо інше не передбачено законом.
- (89) Статтями 7 та 8 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначені права і обов'язки споживачів, у тому числі індивідуальних, та виконавців комунальних послуг.
- (90) Так, відповідно до пункту 1 частини другої статті 7 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» індивідуальний споживач зобов'язаний укладати договори про надання житлово-комунальних послуг у порядку і випадках, визначених законом. Відповідно до пункту 2 частини другої статті 8 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавець комунальної послуги зобов'язаний готувати та укладати із споживачем договори про надання комунальних послуг з визначенням відповідальності за дотримання умов їх виконання згідно з типовим договором.
- (91) Частиною сьомою статті 21 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» передбачено, що послуга з постачання теплової енергії надається згідно з умовами договору, що укладається з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, та вимогами правил надання послуг з постачання теплової енергії, що затверджуються Кабінетом Міністрів України, якщо інше не передбачено законом.

- (92) Постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 830 «Про затвердження Правил надання послуги з постачання теплової енергії і типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії» (далі - Постанова № 830) затверджені правила надання послуги з постачання теплової енергії та типові договори.
- (93) Постановою Кабінету Міністрів України від 08 вересня 2021 року № 1022 (далі – Постанова № 1022), яка набрала чинності 01.10.2021, внесено зміни в Постанову № 830, а саме в:
- правила надання послуги з постачання теплової енергії (далі – Правила);
 - типовий індивідуальний договір про надання послуги з постачання теплової енергії з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем;
 - типовий індивідуальний договір про надання послуги з постачання теплової енергії;
 - заяву-приєднання до індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії (додаток до типового індивідуального договору про надання послуги з постачання теплової енергії);
 - типовий договір з колективним споживачем про надання послуги з постачання теплової енергії;
 - типовий колективний договір про надання послуги з постачання теплової енергії;
 - типовий договір з власником (користувачем) будівлі про надання послуги з постачання теплової енергії (далі разом – Типові договори).
- (94) Згідно пункту 1 Правил ці Правила регулюють відносини між суб'єктом господарювання, що провадить господарську діяльність з постачання теплової енергії (далі – виконавець), та індивідуальним і колективним споживачем (далі – споживач), який отримує або має намір отримати послугу з постачання теплової енергії (далі – послуга), та визначають вимоги до якості послуги, одиниці вимірювання обсягу спожитої споживачем теплової енергії, порядок оплати.
- (95) Відповідно до пункту 13 Правил надання послуги з постачання теплової енергії здійснюється виключно на договірних засадах.
- (96) Послуги надаються споживачеві згідно з умовами договору, що укладається відповідно до типових договорів про надання послуги відповідно до статей 13 і 14 Закону України «Про житлово-комунальні послуги».
- (97) З пропозицією про укладення договору про надання комунальних послуг або про внесення змін до нього (крім індивідуальних договорів, укладених відповідно до частини п'ятої статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги») може звернутися будь-яка сторона, надавши письмово другій стороні проект відповідного договору (змін до нього), складений згідно з типовим договором.
- (98) Індивідуальний договір вважається укладеним із споживачем, якщо протягом 30 днів з дня опублікування тексту договору на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування та/або на веб-сайті виконавця послуги співвласники багатоквартирного будинку не прийняли рішення про вибір моделі договірних відносин та не уклали відповідний договір з виконавцем.
- (99) Індивідуальний договір з власником індивідуальних (садибних) житлових будинків вважається укладеним, якщо протягом 30 днів з дня опублікування тексту договору на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування та/або на веб-сайті виконавця послуг, якщо такий власник не вчинив дій щодо відключення (відмови) від комунальної послуги (фактичне виконання робіт із відключення будинку).
- (100) Фактом приєднання споживача до умов індивідуального договору (акцептування договору) є вчинення споживачем будь-яких дій, які свідчать про його бажання укласти договір, зокрема надання виконавцю підписаної заяви-приєднання, сплата рахунка за надані послуги, факт отримання послуг.

- (101) З огляду на зазначене, згідно з положеннями діючого законодавства надання житлово-комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах.
- (102) Договори про надання житлово-комунальних послуг повинні відповідати типовим або примірним договорам, форма яких затверджена Кабінетом Міністрів України або іншими уповноваженими законом державними органами відповідно до закону. При цьому саме на виконавця послуг законодавець покладає обов'язок забезпечення підготовки та укладення із споживачем відповідних договорів за встановленою законодавством формою з визначенням відповідальності за дотримання умов їх виконання.

6. ЗЛОВЖИВАННЯ МОНОПОЛЬНИМ (ДОМІНУЮЧИМ) СТАНОВИЩЕМ НА РИНКУ

6.1. Обставини, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції

- (103) Листами від 11.06.2024 № 361/09 та від 21.08.2024 № 457/09 Підприємство повідомило, що КП «Тернопільтеплокомуненерго» надає послуги з виробництва, транспортування та постачання теплової енергії організаціям бюджетної сфери та іншим суб'єктам підприємницької діяльності на підставі договорів.
- (104) Так, станом на 01.08.2024 Підприємством укладено 83 договори про надання послуги з постачання теплової енергії, з яких 70 договорів були укладені до 01.10.2021 (до дати набрання чинності Постанови № 1022) та 13 договорів – після 01.10.2021.
- (105) Підприємство листом від 11.06.2024 № 361/09 (вх. № 72-01/1433 від 12.06.2024) надало Відділенню вибірково копії чинних договорів про надання послуги з постачання теплової енергії.
- (106) Зокрема, для прикладу, Відділенням досліджені такі договори, укладені КП «Тернопільтеплокомуненерго» з юридичними особами, які є діючими (Таблиця 1):

Таблиця 1

№ п/п	Дата та номер договору	Назва договору	Споживач	Адреса об'єкта постачання теплової енергії
1	№ 13004 від 01.02.2021	Договір про надання послуги з постачання теплової енергії	Теребовлянський фаховий коледж культури і мистецтв	[інформація, доступ до якої обмежено]
2	№ 10035 від 15.02.2021	Договір про надання послуги з постачання теплової енергії	Кременецький медичний фаховий коледж ім. Арсена Річинського	[інформація, доступ до якої обмежено]
3	№ 14038 від 02.08.2021	Договір про надання послуги з постачання теплової енергії	Управління соціального захисту населення Чортківської районної державної адміністрації	[інформація, доступ до якої обмежено]
4	№ 19609 від 18.10.2022	Договір про надання послуги з постачання теплової енергії	Центр надання соціальних послуг Почаївської міської ради	[інформація, доступ до якої обмежено]

- (107) Відділенням проаналізовано зміст цих договорів та встановлено, що умови договорів, укладених КП «Тернопільтеплокомуненерго» з споживачами до 01.10.2021 не відповідають умовам Типового договору з власником (користувачем) будівлі про надання послуги з постачання теплової енергії та нормам Правил, затверджених Постановою № 830 у редакції від 21.08.2019, яка була чинною на момент укладання цих договорів.

- (108) Разом з цим, умови договорів, які були укладені Підприємством з споживачами після 01.10.2021 також не відповідають умовам Типовому договору з власником (користувачем) будівлі про надання послуги з постачання теплової енергії та нормам Правил, затверджених Постановою № 830 у редакції Постанови № 1022, які набрали чинності з 01.10.2021.
- (109) Слід зазначити, що договори які укладені Підприємством з споживачами до 01.10.2021 та після цієї дати однакові за змістом, містять ідентичні умови та вимоги.
- (110) За результатами аналізу наведених вище договорів встановлено таке (Таблиця 2):

Таблиця 2

Умови Типового договору з власником (користувачем) будівлі про надання послуги з постачання теплової енергії, затвердженого Постановою № 830 (у редакції від 21.08.2019)	Умови Типового договору з власником (користувачем) будівлі про надання послуги з постачання теплової енергії, затвердженого Постановою № 830 (у редакції Постанови № 1022)	Договір про надання послуг з постачання теплової енергії, який укладений КП «Тернопільтеплокомуненерго» з споживачами	Ущемлення інтересів споживачів в контексті Закону України «Про захист економічної конкуренції»
<p>П.2. Вимоги до якості послуги:</p> <p>1) температура теплоносія повинна відповідати температурному графіку теплової мережі в частині температури подавального трубопроводу _____ градусів Цельсія, який складається у довільній формі;</p> <p>2) тиск теплоносія становить від _____ до _____ метрів водяного стовпа, що відповідає гідравлічному режиму теплової мережі.</p>	<p>П.2. Вимоги до якості послуги:</p> <p>1) температура теплоносія повинна відповідати температурному графіку теплової мережі в частині температури подавального трубопроводу, який розміщується на _____</p> <p>(посилання на сторінку офіційного веб-сайту органу місцевого самоврядування та/або веб-сайту виконавця)</p> <p>2) тиск теплоносія повинен відповідати гідравлічному режиму теплової мережі, який розміщується на _____</p> <p>(посилання на сторінку офіційного веб-сайту органу місцевого самоврядування та/або веб-сайту виконавця)</p>	<p>П. 1.3. Якість теплової енергії, що надається за даним договором, має відповідати вимогам правил, стандартів та інших обов'язкових для сторін нормативних документів</p>	<p>Відсутність в даному пункті чітких вимог до якості послуг, а саме: інформації щодо температури та тиску теплоносія може призвести до надання виконавцем споживачу послуги з постачання теплової енергії неналежної якості та, відповідно, до здійснення оплати за неякісно надані послуги</p>
<p>П.6. Виконавець забезпечує постачання теплоносія безперервно з гарантованим рівнем безпеки, обсягу, температури та величини тиску.</p> <p>П.7. Надання послуги здійснюється безперервно, крім перерв, визначених</p>	<p>П.6. Виконавець забезпечує постачання теплоносія з гарантованим рівнем безпеки, обсягу, температури та величини тиску.</p> <p>Постачання теплової енергії для потреб опалення здійснюється в опалювальний період</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Відсутність положень даного пункту договору може призвести до недотримання виконавцем встановленого законодавством періоду постачання теплової , а саме - до необґрунтованих перерв у наданні послуги з постачання теплової енергії, що може ущемлювати інтереси споживачів</p>

<p>частиною першою статті 16 Закону України “Про житлово-комунальні послуги”.</p> <p>П.8. Постачання теплової енергії для потреб централізованого опалення здійснюється в опалювальний період безперервно, крім часу перерв, визначених частиною першою статті 16 Закону України “Про житлово-комунальні послуги”.</p>	<p>безперервно, крім часу перерв, визначених частиною першою статті 16 Закону України “Про житлово-комунальні послуги”.</p>		
<p>П.11. У випадку виникнення аварії на централізованих інженерно-технічних системах постачання послуги виконавця виконавець проводить аварійно-відновні роботи у строк _____, але не більше ніж протягом семи діб з моменту виявлення факту аварії виконавцем або повідомлення споживачем виконавця про аварію.</p>	<p>П.9. У разі виникнення аварії на зовнішніх інженерних мережах постачання послуги виконавець проводить аварійно-відновні роботи у строк не більше семи діб з моменту виявлення факту аварії виконавцем або повідомлення споживачем виконавцю про аварію.</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Відсутність положень даного пункту договору може призвести до недотримання виконавцем встановленого законодавством строку проведення аварійно-відновлювальних робіт, а саме, до збільшення такого строку, чим можуть ущемлюватися інтереси споживачів</p>
<p>П.18. Зняття показань засобів вимірювальної техніки вузла (вузлів) комерційного обліку теплової енергії здійснюється щомісяця ____ числа з ____ до ____ годин виконавцем у присутності споживача або його представника, крім випадків, коли зняття таких показань здійснюється виконавцем за допомогою систем дистанційного зняття показань або _____ (азначити інший спосіб зняття показань)</p> <p>У такому разі виконавець зобов'язаний забезпечити можливість самостійного (без</p>	<p>П. 16 Зняття показань засобів вимірювальної техніки вузла (вузлів) комерційного обліку теплової енергії здійснюється щомісяця _____ числа з ____ до ____ години виконавцем у присутності споживача або його представника, крім випадків, коли зняття таких показань здійснюється виконавцем за допомогою систем дистанційного зняття показань або _____ (з азначити інший спосіб зняття показань)</p> <p>У такому разі виконавець зобов'язаний забезпечити можливість</p>	<p>П.3.10. Споживач, що має прилади обліку, щомісячно подає до енергопостачально -го підприємства звіт про фактичне споживання теплової енергії в останній робочий день поточного місяця</p>	<p>Самоусунення Підприємства від зняття показань засобів вимірювальної техніки вузла (вузлів) комерційного обліку теплової енергії та перекладання свого прямого обов'язку на споживачів, може призвести до ущемлення прав споживачів у разі несвоєчасного зняття ними показань вузлів комерційного обліку і як наслідок нарахування споживачам завищеної плати за тепловою енергію</p>

<p>додаткового звернення до виконавця в кожному окремому випадку) ознайомлення з показаннями вузла (вузлів) комерційного обліку споживачем через електронну систему обліку розрахунків споживачів.</p>	<p>самостійного (без додаткового звернення до виконавця в кожному окремому випадку) ознайомлення з показаннями вузла (вузлів) комерційного обліку споживачем шляхом опублікування на офіційному веб-сайті виконавця, зазначення в рахунках на оплату послуги та/або через електронну систему обліку розрахунків споживача.</p>		
<p>П.19. Після відновлення надання показань вузлів комерційного обліку виконавець зобов'язаний провести перерахунок із споживачем.</p> <p>Перерахунок із споживачем проводиться у тому розрахунковому періоді, в якому було отримано в установленому порядку інформацію про невідповідність обсягу, але не більше ніж за 12 розрахункових періодів.</p>	<p>П.17. Після відновлення надання показань вузлів комерційного обліку виконавець зобов'язаний провести перерахунок із споживачем.</p> <p>Перерахунок із споживачем проводиться у тому розрахунковому періоді, в якому було отримано в установленому порядку інформацію про невідповідність обсягу, але не більш як за 12 розрахункових періодів.</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Позбавлення права споживача на перерахунок після відновлення надання показань вузлів комерційного обліку, чим можуть ущемлюватися інтереси споживачів</p>
<p>П.22. Ціною (вартістю) послуги є встановлений відповідно до законодавства тариф на теплову енергію, який визначається як сума тарифів на виробництво, транспортування та постачання теплової енергії.</p> <p>Станом на дату укладення цього договору тариф на послугу становить _____ гривень за _____, а за умови встановлення двоставкового тарифу: _____ гривень за _____ -</p>	<p>П.20. Вартістю послуги є встановлений відповідно до законодавства тариф на теплову енергію, який визначається як сума тарифів на виробництво, транспортування та постачання теплової енергії.</p> <p>Станом на дату укладення цього договору тариф на послугу становить _____ гривень за _____, а за умови встановлення двоставкового тарифу: _____</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Позбавляє споживача права бути обізнаним щодо вартості послуги, розміру тарифу та алгоритму дій у разі його зміни, чим можуть ущемлюватися інтереси споживачів</p>

<p>умовно-змінна частина тарифу; _____ гривень за _____ - умовно-постійна частина тарифу.</p> <p>У разі прийняття уповноваженим органом рішення про зміну ціни/тарифу на зазначену послугу виконавець у строк, що не перевищує 15 днів з дати введення їх у дію, повідомляє про це споживачу з посиланням на рішення відповідних органів.</p> <p>У разі зміни зазначеного тарифу протягом строку дії цього договору новий розмір тарифу застосовується з моменту його введення в дію без внесення сторонами додаткових змін до цього договору.</p>	<p>_____ гривень за _____ - умовно-змінна частина тарифу; _____ гривень за _____ - умовно-постійна частина тарифу.</p> <p>У разі прийняття уповноваженим органом рішення про зміну ціни/тарифу на послугу з постачання теплової енергії виконавець у строк, що не перевищує 15 днів з дати введення їх у дію, повідомляє про це споживачу з посиланням на рішення відповідного органу.</p> <p>У разі зміни зазначеного тарифу протягом строку дії цього договору новий розмір тарифу застосовується з моменту його введення в дію без внесення сторонами додаткових змін до цього договору. Виконавець зобов'язаний забезпечити їх оприлюднення на своєму офіційному веб-сайті.</p>		
<p>П.28. Плата за послугу не нараховується за час перерв, визначених частиною першою статті 16 Закону України “Про житлово-комунальні послуги”.</p>	<p>П.26. Плата за послугу не нараховується за час перерв, визначених частиною першою статті 16 Закону України “Про житлово-комунальні послуги”.</p>	Не передбачено	Ущемлення прав споживачів в частині не нарахування плати за послугу за час перерв, визначених діючим законодавством
<p>П.29. Споживач має право:</p> <p>3) на відшкодування збитків, завданих його майну, шкоди, заподіяної його життю або здоров'ю внаслідок неналежного надання або ненадання послуги та незаконного проникнення в належне йому житло (інший об'єкт нерухомого майна) виконавця або його представників;</p>	<p>П.27. Споживач має право:</p> <p>3) на відшкодування збитків, завданих його майну, шкоди, заподіяної його життю або здоров'ю внаслідок неналежного надання або ненадання послуги та незаконного проникнення в належне йому житло (інший об'єкт нерухомого майна) виконавця або</p>	Не передбачено	Скасоване право споживача на компенсацію за збитки, завдані його майну, шкоду, заподіяну його життю або здоров'ю внаслідок неналежного надання або ненадання послуги та незаконне проникнення в належне йому житло

<p>4) на усунення протягом _____ днів, якщо інше не визначене законодавством, виявлених недоліків у наданні послуги;</p> <p>5) на зменшення в установленому законодавством порядку розміру плати за послугу в разі її ненадання, надання не в повному обсязі або зниження її якості;</p> <p>6) отримувати від виконавця штраф у розмірі _____ гривень, за перевищення строків проведення аварійно-відновних робіт;</p> <p>7) на перевірку кількості та якості послуги у встановленому законодавством</p>	<p>його представників;</p> <p>4) на усунення протягом 50 годин, якщо інше не визначене законодавством, виявлених недоліків у наданні послуги;</p> <p>5) на зменшення в установленому законодавством порядку розміру плати за послугу в разі її ненадання, надання не в повному обсязі або зниження її якості;</p> <p>6) отримувати від виконавця неустойку (штраф) у розмірі 0,01 відсотка вартості середньодобового споживання послуги з постачання теплової енергії, визначеної за попередній опалювальний період (а у разі ненадання послуги у попередньому опалювальному періоді - за фактичний час споживання протягом поточного опалювального періоду, але не менше 30 днів), за кожен день ненадання послуги, надання її не в повному обсязі або надання послуги неналежної якості (за винятком нормативних строків проведення аварійно-відновних робіт або періоду, протягом якого здійснювалася ліквідація або усунення виявлених неполадок, пов'язаних з отриманням послуги, що виникли з вини споживача);</p> <p>7) на перевірку кількості та якості послуги в</p>		<p>Відсутність у договорі строку, що виділяється виконавцеві на усунення недоліків у наданні ним послуги з постачання теплової енергії може призвести до ненадання послуги, надання її не в повному обсязі або надання послуги неналежної якості протягом значного періоду часу та порушення прав споживачів.</p> <p>Позбавлення права споживача на зменшення в установленому законодавством порядку розміру плати за послугу в разі її ненадання, надання не в повному обсязі або зниження її якості</p> <p>Недоотримання коштів споживачами та обмеження їх прав на отримання визначеного законодавством розміру неустойки (штрафу).</p> <p>Фактична відмова споживачу на перевірку кількості і якості послуг, а відтак, правильності</p>
--	---	--	---

<p>порядку;</p> <p>10) у встановленому законодавством порядку відключитися від систем (мереж) централізованого теплопостачання;</p> <p>11) звертатися до суду в разі порушення виконавцем умов цього договору</p>	<p>установленому законодавством порядку;</p> <p>10) відключитися від систем (мереж) централізованого опалення (теплопостачання) відповідно до Порядку відключення споживачів від систем централізованого опалення та постачання гарячої води, затвердженого наказом Мінрегіону від 26 липня 2019 р. № 169;</p> <p>11) звертатися до суду в разі порушення виконавцем умов цього договору</p>		<p>суми нарахувань коштів за послугу</p> <p>Відмова споживачу у його праві на відключення від систем централізованого опалення</p> <p>Звуження кола прав споживачів та обмеження способів їх захисту з боку виконавця послуг</p>
<p>П.30. Виконавець зобов'язаний:</p> <p>1) забезпечувати своєчасність надання, безперервність і відповідну якість послуги згідно із законодавством та умовами цього договору, зокрема шляхом створення системи управління якістю відповідно до національних або міжнародних стандартів;</p> <p>5) розглядати у визначений законодавством строк претензії та скарги споживача і проводити відповідні перерахунки розміру плати за послугу в разі її ненадання, надання не в повному обсязі, несвоєчасно або неналежної якості, а також в інших випадках, визначених цим договором;</p> <p>7) виплачувати споживачу штраф за перевищення встановлених строків проведення аварійно-відновних робіт у</p>	<p>П.30. Виконавець зобов'язаний:</p> <p>1) забезпечувати своєчасність надання, безперервність і відповідну якість послуги згідно із законодавством та умовами цього договору, зокрема шляхом створення системи управління якістю відповідно до національних або міжнародних стандартів;</p> <p>5) розглядати у визначений законодавством строк претензії та скарги споживача і проводити відповідні перерахунки розміру плати за послугу в разі її ненадання, надання не в повному обсязі, несвоєчасно або надання послуги неналежної якості, а також в інших випадках, визначених цим договором;</p> <p>7) виплачувати споживачу штраф за перевищення встановлених строків проведення аварійно-відновних робіт на</p>	<p>П.2.4.1. Забезпечувати надання послуги з постачання теплової енергії споживачу в обсягах згідно з даним договором</p> <p>Не передбачено</p> <p>Не передбачено</p>	<p>Відсутність у зобов'язаннях виконавця вимог щодо безперервності та якості надання послуги з постачання теплової енергії, може призвести до здійснення оплати за неякісно надану послугу</p> <p>Позбавлення права споживача на зменшення в установленому законодавством порядку розміру плати за послугу в разі її ненадання, надання не в повному обсязі або зниження її якості</p> <p>Відсутність даного пункту може призвести до недоотримання споживачем коштів у разі перевищення нормативних строків проведення аварійно-</p>

<p>розмірі, визначеному цим договором;</p>	<p>об'єктах, що забезпечують надання послуги та перебувають у його власності (користуванні), у розмірі, визначеному цим договором;</p> <p>11) контролювати дотримання встановлених міжпівірочних інтервалів для засобів вимірювальної техніки, які є складовою частиною вузла комерційного обліку;</p> <p>12) протягом п'яти робочих днів надсилати управителю або відповідним виконавцям скарги споживачів щодо надання комунальних послуг у разі, коли вирішення таких питань належить до повноважень управителя або інших виконавців послуг.</p>	<p>Не передбачено</p> <p>Не передбачено</p>	<p>відновних робіт</p> <p>Самоусунення Підприємства від контролю міжпівірочного інтервалу може призвести до нарахування плати за надані послуги відповідно до нормативного споживання</p> <p>Обмеженні прав споживачів щодо якісного розгляду претензій в частині надання послуг</p>
<p>Відповідальність сторін за порушення вимог договору:</p> <p>34. У разі несвоєчасного здійснення платежів споживач зобов'язаний сплатити пеню в розмірі _____ гривень, але не більше 0,01 відсотка суми боргу за кожен день прострочення. Загальний розмір сплаченої пені не може перевищувати 100 відсотків загальної суми боргу.</p> <p>35. У разі ненадання послуги, надання її не в повному обсязі або невідповідної якості виконавець зобов'язаний самостійно протягом місяця, що настає за розрахунковим, здійснити перерахунок</p>	<p>Відповідальність сторін за порушення вимог договору:</p> <p>32. У разі несвоєчасного здійснення платежів споживач зобов'язаний сплатити пеню в розмірі _____ гривень, але не більше 0,01 відсотка суми боргу за кожен день прострочення. Загальний розмір сплаченої пені не може перевищувати 100 відсотків загальної суми боргу.</p> <p>33. У разі ненадання послуги, надання її не в повному обсязі або надання послуги неналежної якості виконавець зобов'язаний самостійно протягом місяця, що настає за розрахунковим, здійснити перерахунок</p>	<p>П.4.3.1. За несвоєчасне проведення розрахунків за надання послуги з постачання теплової енергії споживач сплачує енергопостачальному підприємству пеню в розмірі 0,5% належної до сплати суми за кожен день прострочення</p> <p>Не передбачено</p>	<p>Збільшення виконавцем розміру пені за несвоєчасне здійснення споживачем плати за надані послуги</p> <p>Позбавлення права споживача на отримання неустойки (штрафу) та зменшення в установленому законодавством порядку розміру плати за послугу у випадку її ненадання, надання не в повному обсязі або зниженої якості</p>

<p>вартості послуги за весь період її ненадання, надання не в повному обсязі або невідповідної якості, а також сплатити споживачу штраф у розмірі _____ гривень за кожную добу її ненадання і _____ гривень за кожную добу надання її не в повному обсязі або невідповідної якості</p>	<p>вартості послуги за весь період її ненадання, надання не в повному обсязі або надання послуги неналежної якості відповідно до порядку, затвердженого Кабінетом Міністрів України, а також сплатити споживачеві неустойку (штраф) у розмірі 0,01 відсотка вартості середньодобового споживання послуги з постачання теплової енергії, визначеної за попередній опалювальний період (а у разі ненадання послуги у попередньому опалювальному періоді - за фактичний час споживання протягом поточного опалювального періоду, але не менше 30 днів), за кожен день ненадання послуги, надання її не в повному обсязі або надання послуги неналежної якості (за винятком нормативних строків проведення аварійно-відновних робіт або періоду, протягом якого здійснювалася ліквідація або усунення виявлених неполадок, пов'язаних з отриманням послуги, що виникли з вини споживача)</p>		
--	--	--	--

- (111) Таким чином, КП «Тернопільтеплокомуненерго» з 1 лютого 2021 року по 31 січня 2025 року уклало зі споживачами договори про надання послуги з постачання теплової енергії, які не відповідають умовам типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 830 «Про затвердження Правил надання послуги з постачання теплової енергії і типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 08 вересня 2021 року № 1022, яка набрала чинності 01.10.2021).
- (112) Відповідно до положень статті 179 Господарського кодексу України (далі – ГК України), яка визначає загальні умови укладання договорів, що породжують господарські зобов'язання, Кабінет Міністрів України, уповноважені ним або законом органи виконавчої влади, державні органи та органи державної влади можуть

рекомендувати суб'єктам господарювання орієнтовні умови господарських договорів (примірні договори), а у визначених законом випадках – затверджувати типові договори. При укладенні господарських договорів сторони можуть визначати зміст договору на основі, зокрема типового договору, затвердженого Кабінетом Міністрів України, чи у випадках, передбачених законом, іншим державним органом або органом державної влади, коли сторони не можуть відступати від змісту типового договору, але мають право конкретизувати його умови.

- (113) Статтею 184 ГК України регламентовано, зокрема, що укладення господарських договорів на основі типових договорів повинно здійснюватися з додержанням умов, передбачених статтею 179 цього Кодексу, не інакше як шляхом викладення договору у вигляді єдиного документа та відповідно до правил, встановлених нормативно-правовими актами щодо застосування типового договору.
- (114) З огляду на зазначене, КП «Тернопільтеплокомуненерго» повинно було розмістити на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування (власний веб-сайт у Підприємства відсутній) публічні договори приєднання про надання послуги з постачання теплової енергії та укласти договори зі споживачами про надання послуги з постачання теплової енергії згідно з Типовим договором, затвердженим Постановою № 830 (зі змінами), а договори, укладені до 01.10.2021 привести у відповідність до вимог, внесених Постановою № 1022, не відступаючи від змісту Типового договору, тобто не зменшуючи обсягів прав споживача та власної відповідальності.
- (115) В свою чергу, дії КП «Тернопільтеплокомуненерго», які полягають в укладенні у період з 1 лютого 2021 року по 31 січня 2025 року договорів про надання послуги з постачання теплової енергії із споживачами в редакції, яка не відповідає положенням чинного законодавства, можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів щодо захисту їх прав в частині оплати за неякісно надану послугу, необґрунтованих перерв в отриманні послуги, нездійснення перерахунку після відновлення надання показань вузлів комерційного обліку, поінформованості щодо розміру тарифу та суми нарахувань, отримання компенсації за збитки, завдані виконавцем, отримання неустойки (штрафу) за ненадання або надання послуги неналежної якості або періоду, протягом якого здійснювалася ліквідація або усунення виявлених неполадок; збільшення розмірів пені, яку повинен сплатити споживач при несвоєчасному здійсненні платежів; перекладання на споживачів свого обов'язку щодо щомісячного зняття показань засобів вимірювальної техніки вузла (вузлів) комерційного обліку теплової енергії, самоусунення виконавця від контролю міжповірного інтервалу та інше.

6.2. Антиконтурентні наслідки дій суб'єкта господарювання

- (116) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції.
- (117) Укладання КП «Тернопільтеплокомуненерго» зі споживачами договорів, зміст яких не відповідає положенням Типових договорів, може призвести до ущемлення інтересів споживачів, зокрема, внаслідок обмеження обсягу їх прав та самоусунення Підприємства від виконання покладених на нього, як на виконавця послуги з постачання теплової енергії, окремих зобов'язань та / або некоректного нарахування вартості надання ним послуги з постачання теплової енергії.

6.3. Неможливість вчинення суб'єктом господарювання таких дій за умов існування значної конкуренції на ринку

- (118) Наявність у суб'єкта господарювання монопольного (домінуючого) становища на ринку не є протиправним, однак такий суб'єкт господарювання має усвідомлювати можливість певного обмеження своєї діяльності з точки зору дотримання законодавства про захист економічної конкуренції, визначати свою поведінку на основі пріоритету прав споживачів та у будь-якому разі не створювати умов, які породжують або можуть породжувати порушення їх прав та ущемлення інтересів.
- (119) Внаслідок вчинення КП «Тернопільтеплокомуненерго» дій, які полягають в укладенні договорів зі споживачами про надання послуги з постачання теплової енергії, умови яких не відповідають вимогам Типових договорів, тим самим зменшивши обсяги прав споживачів та власної відповідальності за порушення умов цього договору, його привабливість для споживачів могла б різко зменшитися і тому за умов існування значної конкуренції на ринку, необхідною ознакою якої відповідно до абзацу третього статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є можливість вибору у споживачів, КП «Тернопільтеплокомуненерго» істотно втратило б свою ринкову частку та, як наслідок, прибуток.

6.4. Загальні висновки щодо зловживання суб'єктом господарювання монопольним становищем

- (120) Відповідно до частини третьої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.
- (121) Зловживання монопольним (домінуючим) становищем відповідно до пункту 2 статті 50 цього Закону визнається порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.
- (122) Враховуючи, що КП «Тернопільтеплокомуненерго» у період з 1 лютого 2021 року по 31 січня 2025 року на ринку послуги з постачання теплової енергії в територіальних (географічних) межах м. Бережани, смт Гусятин, м. Заліщики, м. Збараж, м. Зборів, смт Підволочиськ, м. Кременець, м. Почаїв, м. Монастирська, м. Чортків, м. Шумськ, м. Терехів, смт Микулинці, де розташовані діючі теплові мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) Підприємством, мало ознаки монопольного (домінуючого) становища, дії КП «Тернопільтеплокомуненерго», які полягають в укладенні з 1 лютого 2021 року по 31 січня 2025 року договорів про надання послуги з постачання теплової енергії зі споживачами, які не відповідають умовам типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 830 «Про затвердження Правил надання послуги з постачання теплової енергії і типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії» та постановою Кабінету Міністрів України від 08 вересня 2021 року № 1022 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 830», яка набрала чинності 01.10.2021 (нормативно-правові акти, які діяли на момент укладення договорів), тим самим зменшивши обсяги прав споживачів та власної відповідальності за порушення умов цих договорів, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку надання послуги з постачання теплової енергії.
- (123) У той же час, у ході здійснення дослідження Відділенням не виявлено фактів, які б свідчили про завдання значних збитків споживачам внаслідок вказаних дій КП «Тернопільтеплокомуненерго».
- (124) Згідно з частиною першою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» органи Антимонопольного комітету України мають право надавати

рекомендації органам влади, органам місцевого самоврядування, органам адміністративно-господарського управління та контролю, суб'єктам господарювання, об'єднанням стосовно припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють.

Враховуючи наведене, з метою припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, керуючись статтею 14 Закону України «Антимонопольний комітет України», статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3, 8 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 (зі змінами), адміністративна колегія Південно-західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України,

РЕКОМЕНДУЄ:

Комунальному підприємству «Тернопільтеплокомуненерго» [*інформація, доступ до якої обмежено*] припинити дії, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, викладені у цих рекомендаціях, зокрема шляхом:

- укладення зі споживачами договорів про надання послуги з постачання теплової енергії у відповідності до вимог чинної редакції типових договорів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 830 «Про затвердження Правил надання послуги з постачання теплової енергії і типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії» (зі змінами);

- інформування споживачів, з якими укладено договори про надання послуги з постачання теплової енергії, умови яких не відповідають типовим договорам, про можливість переукладання та / або внесення змін у відповідності до типових договорів.

Відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Частиною третьою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається, а розпочате провадження закривається.

Про результати розгляду цих рекомендацій та здійсненні заходи повідомити Відділення у **30-денний строк** з дня їх отримання.

Голова адміністративної колегії,
голова Відділення

Олег ФЕДОРЧУК